

אשר זעליג וייס

כגן 8

פעיה"ק ירושלם ת"ו

בס"ד

לידי"נ חכם וסופר

איש אשר רוח בו

הרה"ג ר' ישראל רוזן שליטי"א

רב שלום עד בלי ירת.

חן אמרו שאלת חכם חצי תשובה, ושאלותיו דמר לא חצי תשובה המה אלא תשובה שלימה. דבריו נכתבו בטוב טעם ודעת זקנים, בבהירות וישרות, ברכתי למעייכ שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה ולקדש שם שמים.

במה ששאל לחוות דעתי במה שנחלקו פוסקי הזמן אם מותר לטלטל מגורה חשמלית שולחני כשהוא דלוק, וכן נחלקו לגבי מיחם חשמלי שיש בו גוף חימום, דמלבד השאלה אם הוא כלי שמלאכתו לאיסור או כלי שמלאכתו להיתר, יש מי שאוסר משום דהוי כבסיס לדבר האסור וכמו נר שמן ופתילה דכולהו הוי בסיס לשלחבת כמבואר בשבת (מ"ז ע"א), וה"ה במגורות ומיחמים דחוט הלהט שבמגורה וגוף החימום שבמיחם הרי הם כשלחבת ומוקצין המה וממילא הכלים הרי הם בסיס לדבר האסור, ותמירי מכלי שמלאכתו לאיסור דמותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו.

ולעני"ד כלים אלה מותר לטלטלם מעיקר הדין אף שלא לצורך גופם ומקומם, דכבר כתבתי במנח"א (שו"ת ח"א סימן ל"ג) דכלים חשמליים שאין עושים עמהם מלאכת איסור הוי ככלי שמלאכתו להיתר אף שהדלקתם באיסור, וכן דעת האגרות משה או"ח ח"ג סימן נ"י לגבי שמיכה חשמלית. אך כיון ששאלה זו שנויה במחלוקת בין גדולי הזמן ואין כל ראייה ברורה מדברי השי"ס והפוסקים יש להחמיר בה אם לא בשעת הדחק, אך מ"מ מותר לטלטלן לצורך גופו ומקומו ככל כלי שמלאכתו לאיסור.

אך לגבי השאלה אם הוי בסיס נראה ברור ופשוט דאין כלים אלה בסיס לדבר האסור מחדא ותרי טעמי:

א. בכל עיקר מוקצה דשלחבת סתמו הראשונים ולא ביארו למה שלחבת מוקצה היא, ובדברי האחרונים מצינו כמה דרכים.

החזו"א (או"ח סימן מ"א אות ט"ז) כתב דמוקצה דשלחבת משום שאין דרך לטלטל נר דולק, וכל שמייחד לו מקום הוי מוקצה, עיי"ש.

ובמנחת אשר למס' שבת (סימן נ"ו) הארכתי לפקפק בדבריו, דמלבד מה שדעת רוב הפוסקים דאף כלי שאין הדרך לטלטלו אינו מוקצה ורק בסיכי זיירי ומזורי שהם כלים כבדים ומשום כובדן ויוקרה אין דרך לטלטלן הוי מוקצה מחמת חסרון כיס משא"כ בנר, נראה לפקפק עוד דמחרבה מקומות בש"ס מבואר שנהגו תדיר לטלטל נרות דולקים בהליכתם ממקום למקום בתוך הבית וחוצה לה.

אמנם אפשר שבשבת באמת לא נהגו לטלטל נר דולק מחשש כיבוי, אך לכאורה נראה דאין דין מוקצה אלא במה שאין נוהגין לטלטלו אף לא בימות החול ולא במה שנהגו להמנע מטלטולו רק בשבת מחשש כיבוי. ועיין מה שכתבתי שם באריכות.

ועוד כתב שם החזו"א דאפשר דהוי נולד לפי"ד הגמ' בברכות (ני"ג ע"א) דמברך מוצי"ש על נר שהדליק גוי משום שהאש מתחדש בכל רגע וכי קא מברך אתוספתא מברך, ולפי"ז הוי נולד. וגם בדרך זה פקפקתי שם דנראה פשוט דלגבי דיני מוקצה ונולד אין הדבר תלוי במציאות המדעית אלא במה שנראה בעיני האדם וכל דין מוקצה דנולד אינו אלא משום שלא היה דעתו עליו, ואין כל זה שייך בשלהבת. וכי"ז מלבד מה שדחה החזו"א בעצמו דלפי"ז הלא הוי בסיס לדבר האסור ולדבר המותר, עיי"ש. ובמנח"א שם הארכתני בסוגיא זו ונלאיתי לחזור על הדברים.

והנראה עיקר בזה דאין היתר לטלטל בשבת אלא אוכלין וכלים, וכל שאינו לא אוכל ולא כלי אסור לטלטלו. אלא שגדר כלי לענין שבת אינו תלוי בדין כלי לגבי טומאת כלים או טבילת כלים, אלא כל דבר שיש בו צורה ודפוס ועושים בו שימוש שלו הוא מיועד הוי ככלי שמותר לטלטלו בשבת. וכיון ששלהבת אין בה גוף ולא צורה ואינה בכלל כלי הוי מוקצה, זה הנראה לי פשוט בביאור מוקצה בשלהבת.

וכיון שכן נלענ"ד דהחוט הלוהט שבמנורה, וגוף החימום שבמיחם כיון שהם חלק מכלי גמור ולא כשלהבת שעומדת בפני עצמה, ומשוי"כ אין הם מוקצה וממילא אין כאן בסיס כלל, דכלי גמור יש כאן. אלא שיש מקום לפלפל ולדון אם הוי מלאכתו להיתר או מלאכתו לאיסור כני"ל, אך פשוט לעני"ד דאין חלקי כלים אלה מוקצה כמו שלהבת ואין בהם דין בסיס לדבר איסור. דו"ק בכל זה.

הנני חוזר ומברך את כבודו על עיסוקו הרב בליבון החלכה למעשה בתחומים שונים המושתתים על הטכנולוגיה והרפואה המודרנית. ברכתי למעכ"ת שלא תצא לעולם תקלה מתחת ידו ושלא יכשל בדבר הלכה.

ידידו הדו"ש כה"י

אשר וייס

